

زمان و شیوه آبیاری گیاهان

باغبانان نمی‌توانند همواره به مقدار آبی که طبیعت به گیاهان می‌رساند، اکتفا کنند. به همین دلیل آبیاری هوشمندانه و دقیق محصولات کشاورزی، یک مهارت اساسی است و بر اساس معیارهای مختلفی صورت می‌گیرد.

نوع خاک چیست؟

میزان آبی که خاک در خود نگه می‌دارد نوع خاک را مشخص می‌نماید. به طور کلی خاک‌ها را به ۳ دسته تقسیم می‌نمایند: شن و ماسه‌ای، گلدانی و رُس .

بین ذرات خاک‌های شن و ماسه‌ای، هوای فراوانی وجود دارد. این هوا سبب می‌شود آب به سرعت درون خاک حرکت نماید و در نتیجه خاک سریع‌تر خشک خواهد شد .

خاک رُس، برعکس خاک شن و ماسه‌ای عمل می‌کند. هوای بسیار کمی در منافذ این خاک وجود دارد و در نتیجه آب به سختی از آن خارج می‌شود. این نوع خاک آب را به کندی جذب می‌کند اما به محض این‌که مرطوب شد، رطوبت را تا زمان زیادی در خود نگه می‌دارد .

ویژگی‌های خاک گلدانی، بین خاک رس و خاک ماسه‌ای است. آب را به خوبی جذب می‌کند و با سرعت متوسطی رطوبت را از دست می‌دهد .

بدون در نظر گرفتن نوع خاک، برای حفظ رطوبت آن باید از کودهای ارگانیک استفاده نمایید. مواد معدنی موجود در کود ارگانیک موجب افزایش قابلیت خاک برای حفظ رطوبت می‌شود. به خاطر داشته باشید که به خاک‌های غنی‌تر و ارگانیک بیشتر آب دهید. ولی به دلیل قابلیت نگهداری رطوبت در این خاک‌ها، فاصله‌های بین نوبت‌های آبیاری طولانی‌تر خواهد بود.

خاک را بیش از اندازه مرطوب نکنید :

زمانی که گیاهان را بیش از اندازه آبیاری نمایید، آسیب می‌بینند. این آسیب شدیدتر از میزان مختصری پژمردگی به دلیل گرمای هوا خواهد بود. گیاهی که در طی روز مقداری گرما دیده باشد اغلب با خنک شدن هوا در پایان روز بهبود می‌یابد. اما گیاهی که در پایان روز یا در ابتدای روز بعد هنوز پژمرده باشد، به سرعت به آبیاری نیاز دارد. (این آسیب‌ها در گیاهانی با برگ‌های روغنی مانند کلم، پیاز یا سیر کمتر از گیاهانی مانند نخود سبز، کاهو و اسفناج نمایان می‌شود؛ بنابراین آبیاری این نوع گیاهان باید با دقت‌تر انجام شود 7). نشانه آبیاری بیش از حد گیاهان را بخوانید. گیاهانی که از آبیاری بیش از حد آسیب می‌بینند، برگ‌هایی کوچک‌تر از گیاهان معمولی دارند. لبه‌های این گیاهان ممکن است به رنگ قهوه‌ای درآیند و گل‌ها یامیوه‌های این نوع گیاهان، دیرتر به وجود می‌آیند یا از گیاه میفتند. افزون بر آن کیفیت محصول این نوع گیاهان پایین‌تر می‌آید.

چه زمانی آبیاری گیاهان ضروری است؟

رطوبت خاک برای جوانه زدن بذرها و رشد نهال ضروری است. برای کاشت نهال‌ها و گیاهان جوان، غروب‌ها و روزهای ابری را انتخاب نمایید . پس از این‌که دوران نهال بودن گیاه به پایان رسید، زمان آبیاری گیاه به نوع آن بستگی دارد. برای نمونه گیاه ذرت پس از تشکیل کاکل ذرت و نخ‌های ابریشمی آن به آبیاری فراوانی نیاز دارد .

گوجه فرنگی، خیار و کدو سبز زمانی که گل می‌دهند و میوه‌های آن‌ها شروع به رشد می‌نمایند، همواره به آب نیاز دارند .

در مقابل برای پرورش گیاهانی مانند صیفی‌جات در زمان‌هایی باید آبیاری را قطع نمایید یا کاهش دهید. در این نوع محصولات، قطع آبیاری ۷ تا ۱۰ روز قبل از برداشت محصول، موجب افزایش کیفیت آن خواهد شد. در مورد پیاز نیز زمانی که رشد آن کامل شود باید آبیاری را قطع کرد. در این صورت ماندگاری و کیفیت پیاز بیشتر خواهد شد.

نکته‌ای که باید به خاطر بسپارید این است که اگر مجبور به محدود کردن آبیاری هستید؛ گیاهان خاصی در مقابل این محدودیت بهتر دوام می‌آورند. خربزه به خاطر عمیق بودن ریشه‌اش در مقابل کم آبی مقاوم است؛ همین‌طور چغندر و مارچوبه. گوجه فرنگی در مقابل این محدودیت مقاومت متوسطی دارد. اما کلم، توت فرنگی، خیار، کدو و فلفل‌ها در مقابل کم آبی بسیار آسیب پذیرند.

چه زمانی را برای آبیاری انتخاب کنیم؟

صبح‌ها و غروب‌ها زمان‌های مناسبی برای آبیاری گیاهان هستند. در مقابل نباید زمانی از روز را برای آبیاری انتخاب کنید که به دلیل گرمی هوا، آب به سرعت تبخیر شده و هدر می‌رود .

اگر در منطقه آب و هوایی مرطوب زراعت می‌کنید یا گیاهانی کاشته‌اید که مستعد آفات برگی هستند، صبح‌ها را برای آبیاری انتخاب نمایید؛ اگر در بعد از ظهر آن‌ها را آبیاری نمایید، گیاه و خاک، بیشتر زمان شب را مرطوب می‌مانند و این موجب پیشرفت آفات خواهد شد. به خصوص اگر از روش‌های آبیاری استفاده می‌کنید که در آن‌ها برگ‌های گیاه مستقیم در معرض آب قرار دارند.

در صورتی آبیاری در شب باید انجام شود که :

- ۱- در زمین زراعی تان آفت وجود نداشته باشد
- ۲- در ناحیه آب و هوای خشک قرار داشته باشید .
- ۳- از نوعی آبیاری استفاده می‌کنید که در آن آب تنها با خاک در تماس است و نه با برگ‌های گیاهان .

میزان و تناوب آبیاری گیاهان :

بهترین راهنما برای تناوب آبیاری، توجه به میزان آب باقیمانده در خاک است. زمانی که نیمی از آب موجود در خاک از بین رفته باشد، باید گیاهان را آبیاری نمود. برای اندازه گیری میزان آب موجود در خاک، باید خاک را به عمق ۱۰ تا ۳۰ سانتی متر بکنید و یک مشت از آن را در دستانتان به شکل گلوله فشرده ساخته و میزان رطوبت آن را بسنجید .

اگر خاک ماسه‌ای باشد، نمونه‌ایی که از آن برداشته‌اید باید کمی به هم چسبیده باشد یا با فشار گلوله‌ای به نسبت شل را تشکیل دهد؛ در غیر این صورت زمان آبیاری آن فرا رسیده است .

برای خاک گلدانی، نمونه خاک فشرده شده باید شل باشد. اگر خاک خشک به نظر برسد و نتوان آن را به شکل گلوله درآورد، زمان آبیاری است .

با نمونه خاک رس باید بتوانید به راحتی گلوله درست نمایید. حتی اگر برای شکل گرفتن گلوله به فشار کمی نیاز باشد، باید آبیاری را شروع نمایید .

ولی چه مقدار آبیاری مورد نیاز گیاهان است؟ همواره خاک را تا عمق ۳۰ سانتی متری مرطوب نمایید. در غیر این صورت ریشه گیاه در عمق ۱۰ سانتی متری خاک باقی خواهد ماند و این اتفاق موجب آسیب پذیری بیشتر گیاه در مواجهه با آبیاری بیش از حد خواهد شد. مرطوب نگه داشتن خاک به صورت عمیق، رشد بیشتر ریشه را در پی خواهد داشت و مقاومت گیاه را در مقابل کم آبی بالا خواهد برد.

نکته آخر، روش آبیاری است. آبیاری قطره‌ای یا روش آبیاری، کدامیک مناسب ترند؟ آبیاری قطره‌ای کارآمدتر است و در حدود ۸۵٪ آب مستقیم به ریشه گیاه خواهد رسید در حالی که روش آبیاری، در حدود ۷۰٪ آب به گیاه می‌رساند؛ برای جبران این کمبود باید مقدار بیشتری آب به گیاه برسانید. بدون توجه به نوع آبیاری، به آرامی آبیاری نمایید تا آب سر ریز نشود و از هدر رفتن آن جلوگیری نمایید.

لازم است دوستداران گل و گیاه خانگی با اطلاع باشند که اکثر گلهای آپارتمانی قبل از اینکه از تشنگی تلف شوند از آبیاری زیاده رنج می‌برند. شناخت نیاز آبی گیاه بدون توجه به بافت خاک مورد استفاده و قدرت در نگهداری قوی یا ضعیف مولکولهای آب و همچنین موقعیت زهکش گلدان امکانپذیر نیست. میزان آبیاری و

دفعات آن در خاک شنی و خاک برگ و خاک باغچه با هم متفاوت است و گونه های گیاهی هم در این امر نقش بسیار مهمی دارند، خاک گلدان در گونه ای از گیاه را باید همیشه مرطوب نگه داشت و این در حالی است که در گیاه دیگر باید به خاکهای سطحی گلدان آن اجازه داد تا در زمان حدفاصل بین دو آبیاری کاملاً خشک شود. آبیاری معمولی، گلدان آزالیا را سیراب نمی کند و باید گلدان را به مدت ۱۰ دقیقه درون تشت یا سطل پر از آب قرار داد ولی گلدان در حال استراحت کالادیوم بدون آبیاری زمستان گذرانی می نماید .

به طور خلاصه می توان نکات مهم را در آبیاری به شرح زیر فهرست نمود:

- نیاز آبی گیاه خانگی خود را از فروشنده گل و گیاه سوال کنید، در منابع و ماخذ با روش اصولی آن آشنا شوید و به جمله ی هفته ای یکبار یا هفته ای دوبار اکتفا نکنید چون نیاز آبی با درجه حرارت و رطوبت و فصل رشد و استراحت رابطه ای نزدیک دارد .
- در صورتی که از گیاه به عنوان سبد آویزان استفاده می نمائید ارتفاع سبد به آن میزان انتخاب کنید که بتوانید رطوبت خاک گلدان را مرتباً بازدید نمائید .
- خاک گلدان را مرتباً بازدید کرده و با انگشت و یا فروردن یک مداد به داخل خاک و آزمایش میزان چسبندگی آن میزان رطوبت را اندازه گیری نمایید .
- فصل رشد و استراحت و درجه حرارت و رطوبت محیط را دقیقاً مد نظر داشته باشید .
- در هنگام آبیاری دقت داشته باشید که برگهای گیاه مخصوصاً "آناناس که قاعده برگها همگی در یک نقطه به همدیگر می رسند، خیس نگردد چون در غیر این صورت پوسیدگی برگها را به دنبال دارد. در صورت خیس شدن برگها با تکان دادن آنها پس از آبیاری قطرات آب را از آنها دور کنید .
- آب زیادی باید حداکثر پس از ۱۵ دقیقه در زیر گلدانی جمع شود، در صورت عدم خروج و یا تأخیر در آن باید زهکش ها را بازدید نمود .
- در صورت تشنگی مفرط گیاه و خشکی شدید خاک و در صورتی که برگها در برابر خیس شدن مقاومت دارند، بهتر است گلدان را به مدت ربع ساعت درون تشت و یا سطل پر از آب قرار داد، سپس گیاه را خارج نمود تا آب اضافی از طریق زهکش دفع گردد، در این حالت آبیاری توام با غبار پاشی ضرورت دارد .
- در صورت عدم مقاومت برگهای گیاه در برابر غرق شدن در آب، آبیاری گلدان با پر کردن زیر گلدانی و جذب تدریجی آب از طریق انتهای گلدان توصیه می شود. بدیهی است پس از سیراب شدن گیاه، آب اضافی را باید از زیر گلدانی خارج نمود، مگر اینکه یزر گلدانی دارای سنگ ریزه بوده و ته گلدان هیچگونه ارتباطی با آب نداشته باشد .

- گلدان سفالی و نو را قبل از کاشت در آنها به مدت ۱۵ دقیقه درون آب بخوابانید و گرنه میزان زیادی از آب آبیاری و رطوبت خاک قبل از اینکه نیاز آبی گیاه را برطرف نماید جذب گلدان خواهد شد .
  - با شروع فصل پائیز اکثر گیاهان به استراحت نسبی رفته و نیاز کمتری به آب دارند و در بعضی از گیاهان ریزوم دار پس از ریزش برگها باید آبیاری آنها متوقف گردد .
  - آبیاری با آب سرد باعث ایجاد شوک در گیاه می گردد همیشه با آب ولرم آبیاری نمایید .
  - بعضی از گیاهان حتی نسبت به املاح موجود در آب آشامیدنی هم حساس هستند، در صورت امکان از آب باران ذخیره شده و یا آب جوشیده سرد شده استفاده نمایید .
  - جهت پخش بهتر آب سطح خاک گلدان را با گیاهان پوششی دارای ریشه های سطحی بپوشانید .
  - از کاشت گیاهانی که نیاز آبی آنها با بقیه گیاهان تفاوت چشمگیر دارد به صورت گروهی و درون گلدانهای بزرگ پرهیز نمایید. در صورت نیاز یا اجبار گیاه گیاه را با گلدان خود درون گلدان بزرگتر کاشت نمایید تا آبیاری آن به صورت مجزا عملی گردد .
- در هنگام مسافرت کلیه گیاهان را در یک جا جمع نموده، به کلیه زیرگلدانی ها به طوری که ته گلدان با آب درارتباط نباشد آب اضافه کنید و آبیاری را به روش فیتيله ای انجام دهید. روش کار بدین ترتیب است :
- ۱- کلیه گلدانها را به صورت دایره و دور همدیگر قرار دهید و به طریقی همه آنها را هم سطح کنید .
  - ۲- تشت پر از آبی را انتخاب و در وسط دایره طوری قرار دهید که سطح آن کمی بالاتر از بقیه گلدانها و در تماس با آنها باشد .
  - ۳- فتيله های پنبه ای و یا پارچه پنبه ای، پشم شیشه ای به ضخامت مداد تهیه و با آنها خاک سطح گلدان را با آب تشت ارتباط دهید، بدین ترتیب آب به تدریج به طرف خاک هدایت خواهد شد .

کانال تلگرام شرکت

https://telegram.me/sarafraz_hezarmasjed_company

@sarafraz_hezarmasjed_company